

R. T.

"<< Studia i Materiały z Dziejów Nauki Polskiej >>. Bibliografia zawartości za lata 1953-1968", Felicja Jałbrzykowska, Warszawa 1969 : [recenzja]

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 15/2, 418-419

1970

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

W książce znajdujemy też przedruk niezwykle rzadkiego katalogu J. O. Halliwell, liczącego 136 pozycji, przeważnie z zakresu matematyki i astronomii. Halliwell wydrukował go w 1839 r. i kilkanaście egzemplarzy ofiarował pewnej liczbie zbieraczy książek i rękopisów. Jeden egzemplarz znajduje się w zbiorach British Museum, którego katalog omyłkowo podaje datę wydania: 1841.

M. T.

Materiały z uroczystej sesji naukowej poświęconej uczczeniu setnej rocznicy urodzin Karola Bohdanowicza. Wydawnictwa Geologiczne, Warszawa 1969, ss. 128, kart z ilustr. 28.

Staraniem Instytutu Geologicznego, w pięćdziesiątą rocznicę jego powstania, wydane zostały jako nr 232 jego *Biuletynu* materiały sesji naukowej, urządzonej w maju 1965 r. dla uczczenia setnej rocznicy urodzin prof. Karola Bohdanowicza, wybitnego geologa, badacza złóż surowców kopalnych, a także podróżnika-geografa. Na treść przygotowanego pod redakcją W. Rühle zeszytu *Biuletynu* złożyły się: przemówienie zagajające sesję prezesa Centralnego Urzędu Geologii M. Mrozowskiego oraz referaty: B. Krupińskiego *Karol Bohdanowicz — pedagog i człowiek*, S. Krajewskiego *Karol Bohdanowicz — podróżnik*, S. Jaskólskiego *Karol Bohdanowicz — pionier geologii stosowanej* i E. Rühlego *Karol Bohdanowicz — organizator badań geologicznych*, a także wygłoszone na sesji inne przemówienia oraz nadesłane pisma i depesze.

Dla zilustrowania życia i działalności naukowej Bohdanowicza zorganizowano w czasie sesji wystawę, obejmującą jego liczne fotografie z różnych okresów, podobizny jego profesorów i współtowarzyszy wypraw azjatyckich, fotografie z prac terenowych, zebrań i zjazdów naukowych krajowych i zagranicznych, szkice i mapy ze szlakami podróży oraz wiele dokumentów osobistych i urzędowych. To interesujące uzupełnienie sesji zostało przedstawione w artykule sprawozdawczym S. Bórskiej, zilustrowanym 70 fotografiami, w tym wielu unikalnymi i po raz pierwszy publikowanymi. Zamieszczono również fotografie: tablicy pamiątkowej przy wejściu do gmachu Instytutu Geologicznego, której odsłonięcie nastąpiło w czasie sesji, oraz medalu wybitego z okazji setnej rocznicy urodzin Karola Bohdanowicza.

Cennym uzupełnieniem publikacji jest starannie zestawiona bibliografia, obejmująca spis prac Bohdanowicza z lat 1885—1952 oraz opracowania biograficzne o nim.

K. M.

Felicja Jałbrzykowska, „*Studia i Materiały z Dziejów Nauki Polskiej*”. Bibliografia zawartości za lata 1953—1968. Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1969, ss. 35.

Zestawiona przez F. Jałbrzykowską, przy współpracy Z. Płuciennik i A. Paszkowskiej, bibliografia wykazuje zawartość „Studiów i Materiałów” od początku istnienia tego wydawnictwa do 1968 r. włącznie. Obejmuje ona 349 ułożonych systematycznie pozycji bibliograficznych.

Materiał został podzielony na trzy podstawowe działy (*Historia nauki, Organizacja nauki — działalność naukowa, Indeksy — spisy treści*), które ulegają dalszemu, niekiedy jednak zbyt szczegółowemu podziałowi.

Najbardziej rozbudowany jest dział pierwszy (*Historia nauki*); pięć jego poddziałów odpowiada w zasadzie poszczególnym seriom „Studiów i Materiałów”.

(Dla przypomnienia podać można, że „Studia”, oprócz pierwszych czterech tomów przedseryjnych, składają się z następujących serii: A — „Historia Nauk Społecznych”; B — „Historia Nauk Biologicznych i Medycznych”; C — „Historia Nauk Matematycznych, Fizyko-Chemicznych i Geologiczno-Geograficznych”; D — „Historia Techniki i Nauk Technicznych”; E — „Zagadnienia Ogólne”).

Właściwą bibliografię poprzedza wstęp podający krótko historię „Studiów” oraz opis bibliograficzny wszystkich ich tomów i zeszytów, zamyka natomiast indeks autorów oraz osób i nazw instytucji, występujących w tytułach artykułów.

R. T.

Z C Z A S O P I S M K R A J O W Y C H

HISTORIA STARAŃ O UNIWERSYTET NA POMORZU GDAŃSKIM

W nrze 1/1970 miesięcznika „Litera” Andrzej Bukowski opublikował artykuł *Droga do uniwersytetu w Gdańsku*, w którym przedstawił kolejne fazy starań o ten uniwersytet. Pierwsza publicznie rzucona myśl w sprawie utworzenia uniwersytetu na przyznanym Polsce po I wojnie światowej Pomorzu ukazała się w 1920 r., na łamach toruńskiego „Głosu Robotniczego”. Problem ten nabrał szerszego rozgłosu w 1923 r., z okazji obchodów 450 rocznicy urodzin Mikołaja Kopernika. Następną fazą dyskusji przypadła na lata 1930—1939. Zabrało wówczas głos wielu wybitnych uczonych. Po II wojnie światowej pierwsza publikacja na ten temat ukazała się w 1946 r. Artykuł prof. A. Bukowskiego doprowadzony jest do 1954 r. W nrze 2/1970 „Litera” autor ten pisał o ostatniej fazie tych starań.

Jak wiadomo, decyzja o zorganizowaniu uniwersytetu w Gdańsku zapadła latem 1969 r., a formalne powołanie Uniwersytetu Gdańskiego nastąpiło w marcu 1970 r.

Z. Br.

POLAK — TWÓRCĄ PIERWSZEGO ZARYSU EKONOMETRII

Wyróżnienie po raz pierwszy w dziejach nagrodą Nobla dwóch ekonomistów: Ragnara Frischa (Norwegia) i Jana Tinbergena (Holandia), zwróciło uwagę szerszej opinii publicznej zarówno na laureatów, jak i na reprezentowaną przez nich specjalność. Obaj laureaci są współtwórcami nowej gałęzi wiedzy ekonomicznej — ekonometrii, obaj też odegrali decydującą rolę w powstaniu w 1931 r. międzynarodowego towarzystwa ekonometrycznego oraz jego czasopisma („Econometrica”). Nagroda Nobla wiąże się właśnie z ich wkładem w dzieło matematyzacji badań ekonomicznych i wkład ten nie jest przez nikogo kwestionowany.

Ale z tej okazji stały się znane pewne fakty, które rzucają ciekawe światło również na rozwój polskiej myśli ekonomicznej w tej dziedzinie. Okazało się, że Polska jest nie tylko ojczyzną ekonomistów — zaliczanych do światowej czołówki — którzy mają istotny udział w tworzeniu ekonometrii, ale że również sam termin „ekonometria” został stworzony w języku polskim.

Powszechnie uważa się, że termin ten wprowadził na wzór terminu „biometria” jeden z wymienionych laureatów, Ragnar Frisch, w 1926 r.¹ Tymczasem list Emila

¹ Zob.: *Ekonometria*. W: *Wielka encyklopedia powszechna PWN*. T. 3. Warszawa 1964, ss. 328—329; oraz: O. Lange, *Wstęp do ekonometrii*. Wyd. 2. Warszawa 1961, s. 13.